

ks. Michał Drożdż

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

ODPOWIEDZIALNOŚĆ W RELACJACH SPOŁECZNYCH – OD REDAKCJI

Oddajemy do rąk Czytelników kolejny numer pisma naukowego „Studia Socialia Cracoviensia” wydawanego przez Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Pismo, publikowane w cyklu półrocznym, zawiera trzy części: pierwsza część obejmuje rozprawy tematyczne numeru, druga część zawiera opisy opracowań badawczych i projektów działań dla społeczeństwa, trzecia część prezentuje oceny, recenzje i sprawozdania w obszarze zainteresowania badawczego pisma.

Tematem wiodącym dwudziestego numeru naszego pisma jest „społeczna odpowiedzialność”. Budowanie i zachowanie harmonii w realizowaniu dobra w wymiarach indywidualnych i społecznych wiąże się już od samego początku racjonalnej refleksji etycznej z odpowiedzialnością. U podstaw doświadczenia człowieka tkwi bowiem doświadczenie odpowiedzialności za własne działania, odsłaniające poczucie ludzkiej godności. Oba te doświadczenia są podstawowe w każdym ludzkim działaniu. Człowiek o tyle urzeczywistnia się w pełni i ujawnia w swoich działaniach, o ile jego relacje z innymi są odpowiedzialne. Dlatego celem prezentowanych w części tematycznej naszego czasopisma artykułów jest pokazanie odpowiedzialności zarówno jako fundamentu budowy i funkcjonowania struktur życia społecznego, jak i etycznej zasady działania człowieka w przestrzeni społecznej i kształtowania jego wielorakich więzi i relacji społecznych. Jest to równocześnie podstawowa płaszczyzna, bez której nie można zbudować jakiegokolwiek integralnej etyki życia społecznego, w kontekście rodziny, mediów, polityki, procesów globalizacji, polityki społecznej, ewangelizacji, stanowienia prawa itd.

Odpowiedzialność ma pierwszorzędnie indywidualny charakter. Człowiek ponosi podmiotową odpowiedzialność za swoje działania. Człowiek jest jednak istotą relacyjną i społeczną, dlatego urzeczywistnia swoją indywidualną odpowiedzialność w wymiarze społecznym i w związku z tym nabiera ona wtedy znaczenia społecznej odpowiedzialności czy współodpowiedzialności za dobro wspólne (np. ojczyznę, historię, tradycję, kulturę narodową). Dobro wspólne jest przedmiotową racją wspólnego działania. Podmiotową zaś racją takiego działania jest bycie dla innych w we wspólnocie i w społeczeństwie. Współodpowiedzialność rodzi się więc ze względu na wspólnotę. Jest ona konieczną

i nieuchronną konsekwencją faktu życia i działania konkretnej osoby w społeczności osób. Odpowiedzialność społeczna nie jest odpowiedzialnością zbiorową w sensie zanegowania indywidualności osoby jako sprawcy czynu, wręcz przeciwnie, jest odpowiedzialnością indywidualną konkretnej osoby za jej wszystkie konteksty bycia, życia i działania w społeczności. Stąd można już wyciągnąć prosty i oczywisty wniosek, że podstawowym postulatem społecznej odpowiedzialności jest budowanie świadomości, że wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za wszystkich. O potrzebie takiej powszechnej odpowiedzialności, osadzonej w indywidualnym i podmiotowym poczuciu odpowiedzialności, mówił Jan Paweł II w roku 2000 do korpusu dyplomatycznego, reprezentującego prawie wszystkie narody świata: „Ekscelecje, panie i panowie, człowiek, który do was mówi, był towarzyszem drogi kilku pokoleń minionego stulecia. Miał udział w bolesnych doświadczeniach własnego narodu i przeżył najmroczniejsze chwile w dziejach Europy. Od ponad dwudziestu jeden lat jest Następcą Apostoła Piotra i czuje się powołany do powszechnego ojcostwa, które obejmuje wszystkich bez wyjątku ludzi naszych czasów. Dzisiaj za pośrednictwem was, którzy reprezentujecie tutaj prawie wszystkie narody ziemi, chciałbym podzielić się z każdym człowiekiem następującą myślą: w chwili, gdy otwarły się już drzwi nowego tysiąclecia, Papież jest przekonany, że ludzie mogliby się wreszcie nauczyć wyciągać wnioski z przeszłości. Tak, w imię Boga proszę wszystkich, aby oszczędzili ludzkości kolejnych wojen, aby szanowali ludzkie życie i rodzinę, by starali się zasypać przepaść między bogatymi i ubogimi, by zrozumieli, że wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za wszystkich”¹.

Zadaniem naszego czasopisma „Studia Socialia Cracoviensia” jest prezentować rzetelne naukowe badania szeroko rozumianych problemów i zjawisk współczesnego społeczeństwa medialnego. Prezentacja tych badań ma na celu nie tylko upowszechnianie owoców badań naukowych, wymianę doświadczeń i wzorców badawczych, ale także ma cele praktyczne. Ambicją Redakcji i Autorów artykułów jest odkrywanie pozytywnych trendów społecznych i inspirowanie praktyki medialnej, praktyki pracy socjalnej czy praktyki życia rodzinnego pozytywnymi wartościami i ideami służącymi dobru człowieka i społeczeństwa. Ta inspiracja czerpie z bogatego dziedzictwa myśli i działań św. Jana Pawła II.

Dlatego w dwudziestym numerze naszego czasopisma naukowego „Studia Socialia Cracoviensia” podejmujemy w sposób poznawczy i badawczy problematykę odpowiedzialności w wymiarze społecznym. Mamy nadzieję, że prezentowane w tym numerze artykuły poszerzą horyzonty wiedzy naszych Czytelników na ten temat i przyczynią się także do budowania odpowiedzialnych relacji społecznych, służących dobru człowieka i społeczności.

redaktor naczelny
ks. Michał Drożdż

¹ Jan Paweł II, *Wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za wszystkich. Przemówienie Jana Pawła II podczas noworocznego spotkania z korpusem dyplomatycznym 10 stycznia 2000 roku*, https://opoka.org.pl/biblioteka/-W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/korpus_dypl_2000.html (12.08.2019).